

ความท้าทายและโอกาส วิเคราะห์การกระจายตัว
ของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์
**Challenges and Opportunities Analysis of the Distribution
of International Students in Buddhist Universities**

พระมหาปัญญา ปณฺญาสิริ,
ศิริ สุตสังข์ และ พระสมุห์ประจักษ์ มหาปณฺญ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

**Phramaha Panya Panyasiri,
Siri Sudsang and Phrasamu Prajirak Mahapanyo**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
Corresponding Author, Email : panya.lak@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานานาชาติได้กลายเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาและความก้าวหน้า มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับนานาชาติที่ดึงดูดนักศึกษาจากทั่วโลก การศึกษานานาชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะมหาวิทยาลัยสงฆ์ชั้นนำของไทย มีบทบาทสำคัญในการดึงดูดและให้การศึกษาแก่นิสิตต่างชาติจากทั่วโลก การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ความท้าทาย และโอกาส จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเป็นเลิศในการศึกษานานาชาติ และเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรมในระดับโลกต่อไป

คำสำคัญ : ความท้าทาย; โอกาส; การกระจายตัวของนิสิตต่างชาติ; มหาวิทยาลัยสงฆ์.

Abstract

International education has become a key to development and progress. Buddhist universities in Thailand are not only places for Buddhist studies, but also centers of international learning that attract students from all over the world. International education in Buddhist universities is an interesting and important phenomenon in the era of globalization. As a leading Buddhist university in Thailand, Mahachulalongkornrajavidyalaya University plays an important role in attracting and educating international students from all over the world. The analysis of the current situation, challenges and opportunities will be useful for policy formulation and strategy development to create excellence in international education

* วันที่รับบทความ : 29 กันยายน 2567; วันที่แก้ไขบทความ 3 ตุลาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ : 6 ตุลาคม 2567

Received: September 29 2024; Revised: October 3 2024; Accepted: October 6 2024

and further enhance the role of universities in propagating Buddhism and fostering better understanding between cultures on a global scale.

Keywords: Challenges, Opportunities, Distribution of International Students, Buddhist Universities.

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้ก้าวข้ามพรมแดนของประเทศและวัฒนธรรม กลายเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญในระดับโลก ประเทศไทย ในฐานะหนึ่งในศูนย์กลาง การศึกษาของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้มีบทบาทสำคัญในการดึงดูดนักศึกษาต่างชาติจากทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเปิดกว้างทางการศึกษาของไทยไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึง คุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษาในประเทศเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการรับมือ กับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงของโลกการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Knight, J., 2008)

ข้อมูลจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) แสดงให้เห็นว่า ในปี การศึกษา 2565 ภาคเรียนที่ 1 มีนักศึกษาต่างชาติที่เข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 34,202 คน ซึ่งนับเป็นจำนวนนักศึกษาที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงความท้าทายต่างๆ ที่ เกิดขึ้นในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ และรูปแบบการจัดการศึกษาทั่วโลก ข้อมูลนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของประเทศต้นทางของ นักศึกษา โดยมีนักศึกษาจากประเทศจีนเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด ตามมาด้วยนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านใน ภูมิภาคอาเซียน เช่น เมียนมา กัมพูชา และเวียดนาม

ในบริบทของการศึกษานานาชาติในประเทศไทย มหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีบทบาทที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ในฐานะสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้น การศึกษาพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ควบคู่กันไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ กลายเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญสำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่สนใจในการศึกษา พระพุทธศาสนาเชิงวิชาการและการประยุกต์ใช้หลักธรรมในบริบทของโลกสมัยใหม่ (วิกิพีเดีย สารานุกรม, 2567)

ความสำคัญของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในบริบทการศึกษานานาชาติสามารถพิจารณาได้จากหลายมิติ ประการแรก มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาที่มีความลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่ง ดึงดูดนักศึกษาและนักวิชาการจากทั่วโลกที่ต้องการศึกษาพระพุทธศาสนาจากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือและมี ประวัติศาสตร์อันยาวนาน ประการที่สอง มหาวิทยาลัยสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทาง

วัฒนธรรมและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลัก ประการที่สาม มหาวิทยาลัยสงฆ์มีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้นำทางศาสนาและสังคมที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและมีความเข้าใจในบริบทโลก ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการรับมือกับความท้าทายของโลกยุคปัจจุบัน

แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะ 13 (พ.ศ.2566-2570) ยุทธศาสตร์ที่ 1 จัดการศึกษา พัฒนาบัณฑิตให้มีสติปัญญาและคุณธรรมพัฒนา หรือปรับปรุงหลักสูตรให้บูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ รวมถึงสนับสนุนให้พัฒนาหลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรออนไลน์ให้เพิ่มมากขึ้น ส่งเสริม สนับสนุน หลักสูตรให้น้องค์ความรู้ หรือพุทธนวัตกรรมไปใช้เพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566 : 17)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทชัดเจนในการเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านการศึกษาพระพุทธศาสนา ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบในการดึงดูดผู้สนใจไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุ แม่ชี หรือฆราวาสจากทั่วโลก นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีความพร้อมที่จะรองรับนิสิตต่างชาติทั้งด้านหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยมีจุดแข็งในเรื่องการตระหนักและสร้างความเข้าใจถึงความแตกต่างทางศาสนา วัฒนธรรม และร่วมสร้างความกลมกลืนในทุกมิติ รวมไปถึงสนับสนุนให้นิสิตต่างชาติได้มีโอกาสทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การสอนภาษาอังกฤษให้นักเรียนในโรงเรียนใกล้เคียงพร้อมสนับสนุนและผลักดันให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ (กลุ่มสื่อสารองค์กร กองกลาง, 2564)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งคณะสงฆ์ไทย ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการเปิดรับนิสิตต่างชาติ โดยในปีการศึกษา 2567 มีนิสิตต่างชาติจำนวนทั้งสิ้น 2,333 รูป/คน จาก 27 ประเทศทั่วโลก ซึ่งนับเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจากปีก่อนหน้า สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จในการขยายบทบาทสู่เวทีนานาชาติ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มขึ้นของจำนวนนิสิตต่างชาตินี้ย่อมนำมาซึ่งทั้งโอกาสและความท้าทายที่มหาวิทยาลัยต้องเผชิญ

การศึกษาการกระจายตัวของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน วิเคราะห์แนวโน้ม และนำเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม การวิเคราะห์ในประเด็นนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังมีนัยสำคัญต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาระดับชาติและการวางแผนยุทธศาสตร์การศึกษานานาชาติของประเทศไทยในภาพรวม

สถานการณ์ปัจจุบันของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นก้าวสำคัญในการทำความเข้าใจพลวัตของการศึกษานานาชาติในบริบทของมหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย ข้อมูลที่น่าสนใจในส่วนนี้อ้างอิงจากสถิติที่รวบรวมโดยสำนักทะเบียนและวัดผลของมหาวิทยาลัย ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2567 ซึ่งให้ภาพรวมที่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันที่สุด

1. สถิติจำนวนนิสิตต่างชาติ

ในปีการศึกษา 2567 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีนิสิตต่างชาติทั้งสิ้น 2,333 รูป/คน ซึ่งนับว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา โดยเพิ่มขึ้น 557 รูป/คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.36 จากปีการศึกษา 2566 การเพิ่มขึ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของมหาวิทยาลัยในการดึงดูดนิสิตต่างชาติ และอาจเป็นผลมาจากการผ่อนคลายมาตรการควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้การเดินทางระหว่างประเทศสะดวกมากขึ้น

2. การกระจายตัวตามระดับการศึกษา

เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของนิสิตต่างชาติตามระดับการศึกษา พบว่าการกระจายตัวดังนี้

1. ระดับปริญญาตรี 1,503 รูป/คน (ร้อยละ 64.42)
2. ระดับปริญญาโท 619 รูป/คน (ร้อยละ 26.53)
3. ระดับปริญญาเอก 211 รูป/คน (ร้อยละ 9.05)

จากข้อมูลนี้ สามารถสังเกตได้ว่านิสิตต่างชาติส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ซึ่งอาจสะท้อนถึงความนิยมของหลักสูตรระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในกลุ่มนิสิตต่างชาติ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโทและปริญญาเอกรวมกัน) ที่ร้อยละ 35.58 ก็นับว่าเป็นสัดส่วนที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาระดับสูง

ที่น่าสังเกตคือ ไม่พบข้อมูลของนิสิตในระดับประกาศนียบัตรหรือหลักสูตรระยะสั้นอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่มหาวิทยาลัยควรพิจารณาในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อรองรับกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลายมากขึ้นในอนาคต

3. การกระจายตัวตามสถานภาพ

การวิเคราะห์การกระจายตัวตามสถานภาพของนิสิตต่างชาติให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยสงฆ์ โดยพบการกระจายตัวดังนี้

1. พระภิกษุ 1,622 รูป (ร้อยละ 69.52)
2. สามเณร 83 รูป (ร้อยละ 3.56)
3. ภิกษุณี 73 รูป (ร้อยละ 3.13)

4. คฤหัสถ์ชาย 298 คน (ร้อยละ 12.77)

5. คฤหัสถ์หญิง 257 คน (ร้อยละ 11.02)

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่านิสิตส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นพระภิกษุ ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยในการจัดการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของนิสิตคฤหัสถ์ที่รวมกันคิดเป็นร้อยละ 23.79 ก็นับว่ามีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงการขยายขอบเขตการศึกษาของมหาวิทยาลัยที่ไม่จำกัดเฉพาะในกลุ่มพระภิกษุสามเณรเท่านั้น

ประเด็นที่น่าสนใจคือ การมีนิสิตต่างชาติที่มีสถานภาพเป็นภิกษุณี ซึ่งแม้จะมีสัดส่วนไม่มากนัก แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและการเปิดกว้างของมหาวิทยาลัยต่อผู้เรียนจากทุกภูมิหลัง

4. การกระจายตัวตามประเทศต้นทาง

การวิเคราะห์การกระจายตัวของนิสิตต่างชาติตามประเทศต้นทางให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภูมิภาคที่มหาวิทยาลัยมีอิทธิพล โดยพบว่านิสิตต่างชาติมาจาก 27 ประเทศทั่วโลก โดย 5 อันดับแรก (สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2567) ได้แก่

1. เมียนมา 1,514 รูป/คน (ร้อยละ 64.89)

2. ลาว 237 รูป/คน (ร้อยละ 10.16)

3. เวียดนาม 164 รูป/คน (ร้อยละ 7.03)

4. จีน 154 รูป/คน (ร้อยละ 6.60)

5. บังกลาเทศ 85 รูป/คน (ร้อยละ 3.64)

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่านิสิตส่วนใหญ่มาจากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศเมียนมาซึ่งมีสัดส่วนสูงถึงเกือบสองในสามของนิสิตต่างชาติทั้งหมด ปรากฏการณ์นี้อาจเป็นผลมาจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมและพระพุทธศาสนา รวมถึงความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

อย่างไรก็ตาม การมีนิสิตจากประเทศอื่นๆ นอกภูมิภาค เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศในยุโรป แม้จะมีจำนวนไม่มาก แต่ก็สะท้อนให้เห็นถึงการขยายขอบเขตอิทธิพลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยสู่ระดับโลก

5. การกระจายตัวตามส่วนงานในมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์การกระจายตัวของนิสิตต่างชาติตามส่วนงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัยให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัย โดยพบว่านิสิตต่างชาติกระจายอยู่ใน 26 ส่วนจัดการศึกษาทั่วประเทศ โดย 5 อันดับแรกที่มีนิสิตต่างชาติมากที่สุดได้แก่

1. ส่วนกลาง 1,691 รูป/คน (ร้อยละ 72.48)

2. วิทยาเขตเชียงใหม่ 381 รูป/คน (ร้อยละ 16.33)

3. วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี 48 รูป/คน (ร้อยละ 2.06)
4. วิทยาเขตขอนแก่น 38 รูป/คน (ร้อยละ 1.63)
5. วิทยาลัยสงฆ์นครพนม 24 รูป/คน (ร้อยละ 1.03)

ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่านิสิตต่างชาติส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในส่วนกลางและวิทยาเขตเชียงใหม่ ซึ่งรวมกันแล้วมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 88.81 ของนิสิตต่างชาติทั้งหมด ปรากฏการณ์นี้อาจเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ความหลากหลายของหลักสูตร และความมีชื่อเสียงของสถาบัน

อย่างไรก็ตาม การกระจุกตัวในลักษณะนี้อาจนำไปสู่ความท้าทายในการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนกลางและวิทยาเขตเชียงใหม่ ในขณะเดียวกัน การที่นิสิตต่างชาติกระจายอยู่ในส่วนงานอื่นๆ แม้จะมีจำนวนไม่มาก ก็อาจเป็นโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของวิทยาเขตและวิทยาลัยสงฆ์เหล่านั้นให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้นในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับ นายสาคร ธรรมะ และ พระมหาศักดิ์ชาย โกวิท ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตชาวต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตชาวต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ด้านการจัดการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านอาคารเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พบว่า นิสิตต่างประเทศมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย , 2567)

6. แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลง

เมื่อพิจารณาข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 ถึง 2567 พบว่าจำนวนนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 5 ปีหลัง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2567) ดังนี้

- ปีการศึกษา 2563 1,294 รูป/คน
- ปีการศึกษา 2564 1,195 รูป/คน
- ปีการศึกษา 2565 1,383 รูป/คน
- ปีการศึกษา 2566 1,776 รูป/คน
- ปีการศึกษา 2567 2,333 รูป/คน

แนวโน้มนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของมหาวิทยาลัยในการดึงดูดนิสิตต่างชาติ แม้ว่าจะมีความผันผวนบ้างในบางปี ซึ่งอาจเป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

นอกจากนี้ ยังพบการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในด้านความหลากหลายของประเทศต้นทาง โดยในปีการศึกษา 2567 มีนิสิตจาก 27 ประเทศ เพิ่มขึ้นจาก 20 ประเทศในปีก่อนหน้า แสดงให้เห็นถึงการขยายขอบเขตความเป็นนานาชาติของมหาวิทยาลัย

7. การเปรียบเทียบกับสถานการณ์ระดับประเทศ

เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลนักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยโดยรวม ซึ่งมีจำนวน 34,202 คนในปีการศึกษา 2565 พบว่านิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 6.8 ของนักศึกษาต่างชาติทั้งหมดในประเทศไทย (คำนวณจากข้อมูลปี 2567) ซึ่งนับว่าเป็นสัดส่วนที่มีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาประเทศต้นทางของนักศึกษา พบความแตกต่างที่น่าสนใจ โดยในภาพรวมของประเทศไทย นักศึกษาจากประเทศจีนมีสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 62.62) ตามด้วยเมียนมา (ร้อยละ 10.84) และกัมพูชา (ร้อยละ 4.22) ในขณะที่ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นิสิตจากประเทศเมียนมามีสัดส่วนสูงที่สุด (ร้อยละ 64.89) ตามด้วยลาว (ร้อยละ 10.16) และเวียดนาม (ร้อยละ 7.03) ความแตกต่างนี้อาจสะท้อนถึงความเชื่อมโยงทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากข้อมูลที่น่าเสนอข้างต้น สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. **การเติบโตอย่างต่อเนื่อง** จำนวนนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงความสำเร็จในการดึงดูดผู้เรียนจากต่างประเทศและการขยายบทบาทในเวทีนานาชาติ

2. **ความไม่สมดุลในการกระจายตัว** ทั้งในแง่ของประเทศต้นทางและส่วนงานในมหาวิทยาลัย พบการกระจุกตัวอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจนำไปสู่ความท้าทายในการบริหารจัดการและการสร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. **ความเชื่อมโยงกับภูมิภาค** สัดส่วนที่สูงของนิสิตจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของมหาวิทยาลัยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาของภูมิภาค

4. **โอกาสในการพัฒนา** การมีนิสิตจากหลากหลายประเทศและภูมิภาค แม้จะมีจำนวนไม่มาก เปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยพัฒนาความเป็นนานาชาติในมิติที่กว้างขึ้น

5. **ความท้าทายในการจัดการศึกษา** ความหลากหลายของสถานภาพนิสิต (พระภิกษุ สามเณร ภิกษุณี และคฤหัสถ์) นำมาซึ่งความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม

สถานการณ์ปัจจุบันของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยสะท้อนให้เห็นทั้งความสำเร็จและความท้าทาย การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ยิ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดนโยบายและวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษานานาชาติของมหาวิทยาลัยต่อไปในอนาคต

วิเคราะห์ความท้าทายและโอกาส วิเคราะห์การกระจายตัวของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์

1. ความท้าทาย

1. ความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม

1) ภาษา มหาวิทยาลัยสงฆ์ส่วนใหญ่มักใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับนิสิตต่างชาติในการทำความเข้าใจเนื้อหาและสื่อสารกับอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้น

2) วัฒนธรรม วัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของศาสนาพุทธ อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมของนิสิตต่างชาติอย่างมาก ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนหรือความรู้สึกไม่คุ้นเคยในการปรับตัวเข้ากับวิถีชีวิตและกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยสงฆ์

2. การเข้าถึงและการปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษา

1) ระบบการศึกษา ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์อาจแตกต่างจากระบบที่นิสิตต่างชาติคุ้นเคย ทั้งในด้านวิธีการสอน การประเมินผล และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และปรับตัว

2) การเข้าถึงข้อมูลและบริการ นิสิตต่างชาติอาจประสบปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร ทุนการศึกษา กิจกรรมต่างๆ หรือบริการให้คำปรึกษา ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

3. ข้อจำกัดด้านการเงินและการใช้ชีวิต

1) ค่าใช้จ่าย การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์อาจมีค่าใช้จ่ายที่สูงสำหรับนิสิตต่างชาติ ทั้งในด้านการเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องการทำงานระหว่างเรียน นิสิตต่างชาติอาจมีข้อจำกัดในการทำงานระหว่างเรียน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินและความสามารถในการจัดการค่าใช้จ่าย (พระระพิน พุทธิสาโร, 2567)

2. โอกาส

1. การเรียนรู้และเข้าใจพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง

1) การศึกษาพระไตรปิฎกและหลักธรรม มหาวิทยาลัยสงฆ์เปิดโอกาสให้นิสิตต่างชาติได้ศึกษาพระไตรปิฎกและหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าในเชิงลึก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่หาได้ยากในสถาบันการศึกษาอื่นๆ

2) การปฏิบัติธรรมและการฝึกสมาธิ นิสิตต่างชาติมีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติธรรม รวมถึงการฝึกสมาธิ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจและการสร้างสันติสุขภายใน

2. การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการสร้างเครือข่าย

1) การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยและพุทธศาสนา นิสิตต่างชาติมีโอกาสได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยและพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่มีค่าและน่าจดจำ

2) การสร้างเครือข่ายกับนิสิตจากทั่วโลก มหาวิทยาลัยสงฆ์ดึงดูดนิสิตจากหลากหลายประเทศ ทำให้นิสิตต่างชาติมีโอกาสสร้างเครือข่ายและมิตรภาพกับผู้คนจากทั่วโลก

3. การพัฒนาตนเองและการเติบโตทางจิตวิญญาณ

1) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม การศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์เน้นการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตที่ดีและมีความสุข

2) การค้นพบความหมายและเป้าหมายในชีวิต การเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าช่วยให้นิสิตต่างชาติค้นพบความหมายและเป้าหมายในชีวิต ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและการเติบโตทางจิตวิญญาณ

3. ข้อเสนอแนะ

1) มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรมีโครงการสนับสนุนนิสิตต่างชาติ เช่น การจัดหลักสูตรภาษาไทย การให้คำปรึกษา และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการปรับตัวและการเข้าสังคม

2) มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมผ่านการจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้นิสิตไทยและต่างชาติได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

3) มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรสร้างความตระหนักรู้เรื่องความหลากหลายในหมู่บุคลากรและนิสิต เพื่อส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรและเปิดกว้างสำหรับนิสิตทุกคน

4) นิสิตต่างชาติควรเตรียมความพร้อมด้านภาษาไทยและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและพุทธศาสนา ก่อนเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์

5) นิสิตต่างชาติควรมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ รวมถึงการเคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยสงฆ์

การเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นประสบการณ์ที่ทำนายแต่ก็เต็มไปด้วยโอกาสสำหรับนิสิตต่างชาติ การเตรียมความพร้อมที่ดี ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ จะช่วยให้ นิสิตต่างชาติสามารถเอาชนะความท้าทายและได้รับประโยชน์สูงสุดจากโอกาสที่มหาวิทยาลัยสงฆ์มอบให้ท้ายที่สุด ความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษานานาชาติของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะไม่เพียงแต่ยกระดับชื่อเสียงและคุณภาพของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ยังมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม การส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืน และการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่าต่อการแก้ปัญหาของมนุษยชาติในยุคปัจจุบัน การเดินทางสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลกของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาสถาบันการศึกษา แต่ยังเป็น การสร้างสรรค์คุณูปการที่มีความหมายต่อสังคมโลกในวงกว้าง

สรุป

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่การศึกษาไร้พรมแดน มหาวิทยาลัยสงฆ์ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาและศาสตร์สมัยใหม่ระดับนานาชาติ บทความนี้จะวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พร้อมทั้งนำเสนอความท้าทาย โอกาส และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

สถานการณ์ปัจจุบัน ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2567 ชี้ให้เห็นถึงการเติบโตอย่างต่อเนื่องของจำนวนนิสิตต่างชาติ โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,333 รูป/คน จาก 27 ประเทศทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นถึง 31.36% จากปีการศึกษาที่ผ่านมา ส่วนใหญ่นิสิตต่างชาติศึกษาในระดับปริญญาตรี (64.42%) รองลงมาคือปริญญาโท (26.53%) และปริญญาเอก (9.05%) ตามลำดับในด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่เป็นพระภิกษุ (69.52%) ขณะที่คฤหัสถ์ชายและหญิงรวมกันมีสัดส่วน 23.79% สะท้อนถึงความหลากหลายของผู้เรียน

ประเทศต้นทางของนิสิตส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ โดยเมียนมามีจำนวนมากที่สุด (64.89%) ตามด้วยลาว (10.16%) และเวียดนาม (7.03%) ส่วนการกระจายตัวภายในมหาวิทยาลัย พบว่าส่วนกลางและวิทยาเขตเชียงใหม่มีนิสิตต่างชาติรวมกันถึง 88.81%

ความท้าทาย ความท้าทายหลักในการจัดการศึกษานานาชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือความแตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรม ภาษาไทยที่ใช้เป็นสื่อหลักในการเรียนการสอนอาจเป็นอุปสรรคสำคัญ ขณะที่วัฒนธรรมไทยและวิถีชีวิตในมหาวิทยาลัยสงฆ์อาจแตกต่างจากที่นิสิตต่างชาติคุ้นเคย นอกจากนี้ การเข้าถึง

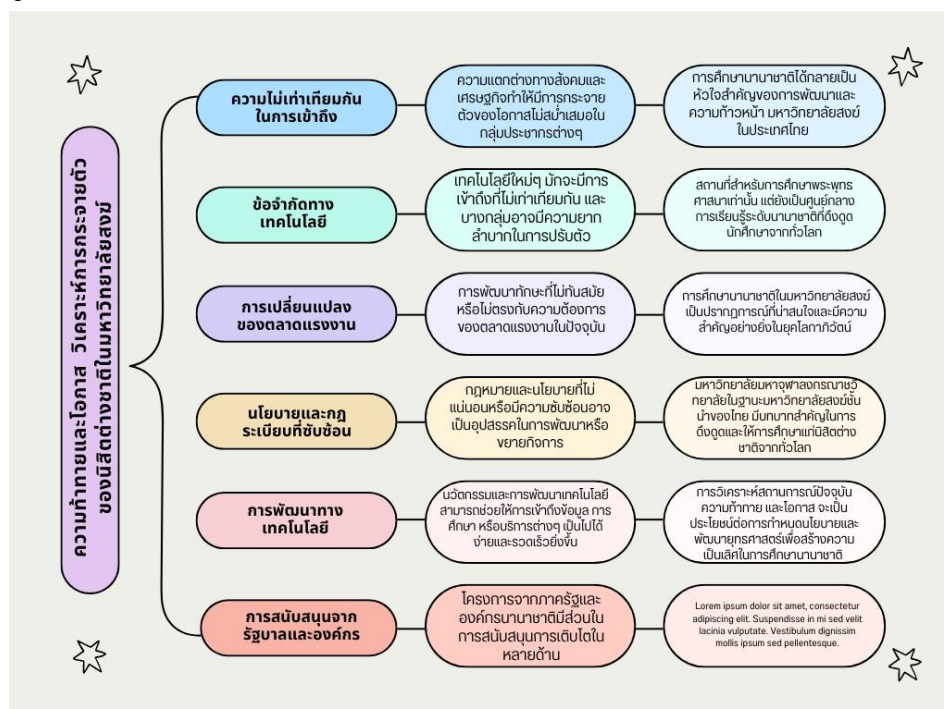
และปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษา รวมถึงข้อจำกัดด้านการเงินและการใช้ชีวิต ก็เป็นความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไข

โอกาส ในทางกลับกัน มหาวิทยาลัยสงฆ์ก็มีโอกาสอันมีค่าแก่นิสิตต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้และเข้าใจพระพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสร้างเครือข่ายกับผู้คนจากทั่วโลก รวมถึงการพัฒนาตนเองและเติบโตทางจิตวิญญาณ ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่หาไม่ได้ง่ายในสถาบันการศึกษาอื่น

ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การศึกษานานาชาติในมหาวิทยาลัยสงฆ์ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการดำเนินงานในหลายด้าน มหาวิทยาลัยควรมีโครงการสนับสนุนนิสิตต่างชาติ ทั้งในด้านภาษา การปรับตัว และการเข้าถึงข้อมูลและบริการต่างๆ ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและสร้างความตระหนักรู้เรื่องความหลากหลายในชุมชนมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกัน นิสิตต่างชาติก็ควรเตรียมความพร้อมด้านภาษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยก่อนเข้าศึกษา

อนาคต สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มการเติบโตของจำนวนนิสิตต่างชาติในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการเป็นผู้นำด้านการศึกษานานาชาติด้านพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม การจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องมีความพยายามในการแก้ไขความท้าทายและสร้างโอกาสอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นิสิตต่างชาติได้รับประสบการณ์การศึกษาที่มีคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคมโลกในอนาคต

องค์ความรู้

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มสื่อสารองค์กร กองกลาง. (2564). ที่ปรึกษา รว.อว. พบนิสิตต่างชาติ มจร พร้อมสนับสนุนและผลักดัน เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: https://reg.mcu.ac.th/?page_id=4947
- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2566). แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยระยะ 13 (พ.ศ.2566-2570). พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระระพิน พุทธิสารโร. (2567). แนวทางการอยู่ร่วมกันของนิสิตพม่าภายใต้สำนักของชาติพันธุ์ที่หลากหลายใน มหาวิทยาลัยสงฆ์ไทย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: <https://gps.mcu.ac.th/wp-content/uploads/2016/09/Myanmar-in-Buddhist-University1-1.pdf>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2567). การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตชาวต่างประเทศที่มีต่อการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14375>
- วิกิพีเดีย สารานุกรม. (2567). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/>
- สำนักทะเบียนและวัดผล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2567). สถิตินิสิตต่างชาติ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 13 กันยายน 2567. แหล่งที่มา: https://reg.mcu.ac.th/?page_id=4947
- Knight, J. (2008). *Higher education in turmoil: The changing world of internationalization*. Rotterdam: Sense Publishers.